

Opetusministeriön ja lääninhallitusten tulossopimukset 2006–2007

Työryhmän ehdotus

Opetusministeriön työryhmämuistioita ja selvityksiä 2005:25

Opetusministeriön työryhmämuistioita ja selvityksiä

Undervisningsministeriets arbetsgruppspromemorior och utredningar

Opetusministeriön ja lääninhallitusten tulossopimukset 2006–2007

Työryhmän ehdotus

Opetusministeriön työryhmämuistioita ja selvityksiä 2005:25



OPETUSMINISTERIÖ

Undervisningsministeriet

MINISTRY OF EDUCATION

Ministère de l'Éducation

Opetusministeriö / Undervisningsministeriet

Koulutus- ja tiedepolitiikan osasto / Utbildnings- och forskningspolitiska avdelningen

PL / PB 29

00023 Valtioneuvosto / Statsrådet

<http://www.minedu.fi/julkaisut/index.html>

Yliopistopaino / Universitetstryckeriet, 2005

ISBN 952-485-007-9 (nid./htf)

ISBN 952-485-008-7 (PDF)

ISSN 1458-8102

Opetusministeriön työryhmämuistioita ja selvityksiä/

Undervisningsministeriets arbetsgruppspromemorior och utredningar 2005:25

Kuvailulehti

Julkaisija
Opetusministeriö

Julkaisun päivämäärä
12.10.2005

| | | |
|---|---|----------------------------|
| Tekijät (toimielimestä: toimielimen nimi, puheenjohtaja, sihteeri) Puheenjohtaja: Kirsi Kangaspunta Sihteeri: Katri Aaltonen | Julkaisun laji Opetusministeriön työryhmämuistioita ja selvityksiä | |
| | Toimeksiantaja Opetusministeriö | |
| | Toimielimen asettamispvm 18.11.2004 | Dnro 56/043/2004 |

Julkaisun nimi (myös ruotsinkielinen)
Opetusministeriön ja lääninhallitusten tulossopimukset 2006–2007. Työryhmän ehdotus.
(Resultatavtalen mellan undervisningsministeriet och länsstyrelserna 2006–2007. Arbetsgruppens förslag)

Julkaisun osat Muistio + liitteet

Tiivistelmä

Työryhmän tehtävänä oli laatia valtion tulosohejaus- ja tilivelvollisuusuudistuksen tavoitteiden mukainen ehdotus opetusministeriön ja lääninhallitusten uudeksi tulossopimukseksi ottaen huomioon seuraavat näkökohdat:

- 1 tulossopimusten kytkentä entistä selkeämmin hallitusohjelman ja hallituksen strategia-asiakirjan tavoitteisiin,
- 2 koulutuspolitiikan tavoitteiden kytkentä koulutuksen ja tutkimuksen kehittämissuunnitelmaan,
- 3 tulossopimusten rakenteen keventäminen ja yksinkertaistaminen sekä
- 4 tulossopimuksissa asetettujen tavoitteiden seurannan terävöittäminen.

Työryhmän raportissa tehdään ehdotuksia tulossopimusprosessin ja tulossopimuksen rakenteen sekä tulostavoitteiden toteutumisen seurannan ja tulossopimuksen kehittämiseksi. Raportin liitteenä on esitys opetusministeriön ja lääninhallitusten väliseksi tulossopimukseksi vuosille 2006–2007. Työryhmän keskeisimmät ehdotukset ovat:

- Tulosohejausta kehitetään siten, että se tukee hallinnonalan strategisten tavoitteiden toteutumista. Tavoitteena ovat strategiset, aikaisempaa vähemmän yksityiskohtaisia toimenpiteitä sisältävät tulossopimukset, joissa tavoitteet ja voimavarat on sovitettu yhteen. Tässä tarkoituksessa kehitetään tulossopimusten tavoitteenasettelua, rakennetta, sisältöä, seurantaa ja tulosneuvottelu-prosessia.
- Tulossopimuskausi on vuodesta 2008 lukien hallituskausi.
- Tulosneuvottelut käydään toukokuussa.
- Opetusministeriön pääluokasta lääninhallituksille osoitettavat voimavarat sisällytetään tulossopimukseen ja vuosittaisiin tulossopimuksen tarkistuksiin.
- Tulostavoitteet kuvataan pääsääntöisesti toiminnallisina tavoitteina, jotka koskevat niitä konkreettisia ja välittömiä suoritteita, palveluja ja tuotoksia, joita lääninhallituksen toiminta tuottaa. Tulostavoitteet kuvataan vaikuttavuustavoitteina niiden tehtävien osalta, joihin lääninhallitukset voivat vaikuttaa merkittäväällä tavalla omilla toimenpiteillään. Seurannassa käytettävät tunnusluvut kuvaavat lääninhallitusten saavutuksia eikä sivistyshallinnon yleisiä vaikutuksia alueella.
- Moninkertaisen raportoinnin välttämiseksi opetusministeriölle toimitettava tulosraportti sisällytetään keskeisin osin sisäasiainministeriölle toimitettavaan toimintakertomukseen.

Jatkokehittämisen tarpeita työryhmä katsoo edelleen olevan horisontaalisten tavoitteiden määrittelyssä sekä taloudellisuus- ja tuottavuustavoitteiden ja laadunhallinnan tavoitteiden määrittelyssä. Lisäksi seurannan tunnuslukujen toimivuutta on syytä seurata. Työryhmä ehdottaa, että

- Hallinnonalojen yhteisten, horisontaalisten tavoitteiden määrittelyä kehitetään yhteistyössä sisäasiainministeriön koordinoimana.
- Taloudellisuus- ja tuottavuustavoitteita ja laadunhallinnan tavoitteita valmistellaan tulevan tulossopimuskauden aikana siten, että ne voidaan sisällyttää vuodesta 2008 alkavan tulossopimuskauden tulossopimuksiin.
- Lääninhallitukset ja opetusministeriö arvioivat tulossopimuksen seurannan tunnuslukujen ja muun seurannan tarkoituksenmukaisuutta ja toimivuutta vuonna 2007 siten, että mahdolliset parannukset voidaan toteuttaa vuodesta 2008 alkavissa tulossopimuksissa.

Avainsanat

Opetusministeriön ja lääninhallitusten välinen tulossopimus

Muut tiedot

| | | | |
|---|--------------------|------------------------------------|---|
| Sarjan nimi ja numero Opetusministeriön työryhmämuistioita ja selvityksiä 2005:25 | | ISSN 1458-8102 | ISBN 952-485-007-9 (nid.) 952-485-008-7 (PDF) |
| Kokonaissivumäärä 41 | Kieli suomi | Hinta | Luottamuksellisuus julkinen |
| Jakaja Yliopistopaino | | Kustantaja Opetusministeriö | |

Presentationsblad

Utgivare
Undervisningsministeriet

Utgivningsdatum
12.10.2005

| | | | | | |
|---|------------------------|--|--|---|------------------------|
| Författare (uppgifter om organets namn, ordförande, sekreterare) Ordförande Kirsi Kangaspunta Sekreterare: Katri Aaltonen | | Typ av publication Undervisningsministeriets arbetsgruppspromemorior och utredningar Uppdragsgivare Undervisningsministeriet <table border="1" style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <tr> <td style="width: 50%; padding: 2px;">Datum för tillsättande av organet 18.11.2004</td> <td style="width: 50%; padding: 2px;">Dnr 56/043/2004</td> </tr> </table> | | Datum för tillsättande av organet 18.11.2004 | Dnr 56/043/2004 |
| Datum för tillsättande av organet 18.11.2004 | Dnr 56/043/2004 | | | | |
| Publikation (även den finska titeln) Resultatavtalen mellan undervisningsministeriet och länsstyrelserna 2006–2007. Arbetsgruppens förslag (Opetusministeriön ja lääninhallitusten tulossopimukset 2006–2007. Työryhmän ehdotus) | | | | | |
| Publikationens delar Promemoria + bilagor | | | | | |
| Sammandrag Arbetsgruppens uppgift var att utgående från de mål som angivits för revideringen av statens resultatstyrning och redovisnings-skyldighet utarbeta ett förslag till nytt resultatavtal mellan undervisningsministeriet och länsstyrelserna med beaktande av följande synpunkter: <ol style="list-style-type: none"> 1 resultatavtalen skall tydligare än förut vara kopplade till målen i regeringsprogrammet och regeringens strategidokument, 2 målen för utbildningspolitiken skall vara förankrade i utvecklingsplanen för utbildning och forskning, 3 strukturen på resultatavtalen skall förenklas samt 4 uppföljningen av målen i resultatavtalen skall skärpas. <p>I rapporten lägger arbetsgruppen fram utvecklingsförslag i fråga om resultatavtalsprocessen och resultatavtalets uppläggning samt uppföljningen av resultatmålen och resultatrapporteringen. Som bilaga finns ett förslag till resultatavtal mellan undervisningsministeriet och länsstyrelserna för 2006–2007. De viktigaste förslagen är:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Resultatstyrningen utvecklas så att den bidrar till uppnåendet av de strategiska målen inom förvaltningsområdet. Vad som efter strävas är strategiska resultatavtal med färre i detalj angivna åtgärder än tidigare och där målen och resurserna är anpassade till varandra. I detta syfte utvecklas resultatavtalens målsättning, struktur och innehåll, uppföljningen av resultatavtalen och processen med resultatdiskussioner. - Resultatavtalsperioden sammanfaller från och med 2008 med regeringsperioden. - Resultatdiskussionerna förs i maj. - De resurser som anvisas länsstyrelserna under undervisningsministeriets huvudtitel tas med i resultatavtalet och i de årliga justeringarna av resultatavtalet. - Resultatmålen beskrivs i regel som mål för verksamheten och gäller de konkreta och direkta prestationer, tjänster och produkter som länsstyrelsens verksamhet medför. Resultatmålen beskrivs med utgångspunkt i verkningsfullheten i fråga om de uppgifter som länsstyrelserna avsevärt kan påverka genom sina egna åtgärder. De nyckeltal som används vid uppföljningen beskriver vad länsstyrelserna åstadkommit och inte de allmänna effekterna av bildningsförvaltningen inom regionen. - För att undvika mångdubbel rapportering skall den resultatrapport som inlämnas till undervisningsministeriet till centrala delar även ingå i den verksamhetsberättelse som sänds till inrikesministeriet. <p>Arbetsgruppen anser att det fortfarande finns rum för ytterligare utveckling när det gäller angivandet av de horisontella målen samt ekonomi- och produktivhetsmålen och kvalitetshanteringsmålen. Dessutom finns det skäl att följa hur nyckeltalen utfaller. Arbetsgruppen föreslår att</p> <ul style="list-style-type: none"> - angivandet av de horisontella mål som är gemensamma för förvaltningsområdena utvecklas genom samarbete med inrikesministeriet som samordnare, - ekonomi- och produktivhetsmålen och kvalitetshanteringsmålen bereds under följande resultatavtalsperiod så, att de kan tas in i resultatavtalen för den resultatavtalsperiod som inleds 2008, - länsstyrelserna och undervisningsministeriet bedömer ändamålsenligheten och utfallet i fråga om nyckeltalen för uppföljningen av resultatavtalet och i fråga om den övriga uppföljningen år 2007 så att eventuella förbättringar kan införas i de resultatavtal som börjar 2008. | | | | | |
| Nyckelord Resultatavtal mellan undervisningsministeriet och länsstyrelserna | | | | | |
| Övriga uppgifter | | | | | |
| Seriens namn och nummer Undervisningsministeriets arbetsgruppspromemorior och utredningar 2005:25 | | ISSN 1458-8102 | ISBN 952-485-007-9 (htf) 952-485-008-7 (PDF) | | |
| Sidoantal 41 | Språk finska | Pris | Sekretessgrad offentlig | | |
| Distribution Universitetstrycket | | Förlag Undervisningsministeriet | | | |

Opetusministeriölle

Opetusministeriö asetti marraskuussa 2004 työryhmän, jonka tehtävänä oli laatia valtion tulosohejaus- ja tilivelvollisuusuudistuksen tavoitteiden mukainen ehdotus opetusministeriön ja lääninhallitusten uudeksi tulossopimukseksi ottaen huomioon seuraavat näkökohdat:

1. tulossopimusten kytkentä entistä selkeämmin hallitusohjelman ja hallituksen strategia-asiakirjan tavoitteisiin,
2. koulutuspolitiikan tavoitteiden kytkentä koulutuksen ja tutkimuksen kehittämissuunnitelmaan,
3. tulossopimusten rakenteen keventäminen ja yksinkertaistaminen sekä
4. tulossopimuksissa asetettujen tavoitteiden seurannan terävöittäminen.

Työryhmän puheenjohtajaksi opetusministeriö kutsui suunnittelupäällikkö Kirsi Kangaspunnan ja jäseniksi opetusneuvos Reijo Aholaisen (virka-aikana 15.6.2005 lukien), kulttuuriasiainneuvos Anneli Äyräksen, kulttuuriasiainneuvos Seppo Paavolan, kulttuuriasiainneuvos Kimmo Aaltosen, rakennetuloasiantuntija Merja Niemen ja ylitarkastaja Katri Santtilan opetusministeriöstä sekä lääninsivistysneuvos Outi Salon Etelä-Suomen lääninhallituksesta, lääninsivistysneuvos Juha Mäntyvaaran Länsi-Suomen lääninhallituksesta, lääninsivistysneuvos Heikki Laakson Itä-Suomen lääninhallituksesta, lääninsivistysneuvos Pertti Kokkosen Oulun lääninhallituksesta ja lääninsivistysneuvos Helena Alhosaaren Lapin lääninhallituksesta. Lääninsivistysneuvos Outi Salon tilalla toimi sivistystoimentarkastaja Hannu Sulin Etelä-Suomen lääninhallituksesta elokuuhun 2005 saakka. Toukokuusta 2005 alkaen Katri Santtilan tilalla työryhmässä toimi kulttuuriasiainneuvos Liisa-Maria Hakala-Zilliacus opetusministeriöstä. Elokuvasta alkaen lääninsivistysneuvos Juha Mäntyvaara siirtyi Etelä-Suomen lääninhallituksen edustajaksi ja Länsi-Suomen lääninhallituksen edustajana jatkoi osastopäällikkö Jukka Peltokoski. Työryhmän sihteerinä toimi sivistystoimentarkastaja Katri Aaltonen Itä-Suomen lääninhallituksesta.

Tässä raportissa esitetään työryhmän suosituksia tulossopimusprosessin ja tulossopimuksen rakenteen sekä tulostavoitteiden toteutumisen seurannan ja tulostietojen kehittämisiksi. Raportin liitteenä on esitys opetusministeriön ja lääninhallitusten väliseksi tulossopimukseksi vuosille 2006–2007 sekä lääninhallitusten tulostietojen yhtenäistävät seuranta-tietojen mallitaulukot.


Työryhmä pitää tärkeänä, että tulosohejausta kehitetään siten, että se tukee hallinnonalan strategisten tavoitteiden toteutumista. Tavoitteena ovat strategiset, aikaisempaa vähemmän yksityiskohtaisia toimenpiteitä sisältävät tulossopimukset, joissa tavoitteet ja voimavarat on sovitettu yhteen. Jatkokehittämisen tarpeita työryhmä katsoo edelleen olevan taloudellisuus- ja tuottavuustavoitteiden ja laadunhallinnan tavoitteiden määrittelyssä.

Työryhmä kiittää tässä yhteydessä kaikkia työhön osallistuneita tahoja.

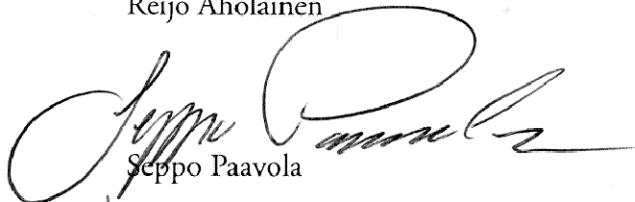
Työryhmä luovuttaa yksimielisen muistionsa ja siihen liittyvät ehdotuksensa kunnioittavasti opetusministeriölle.

Helsingissä 31.8.2005

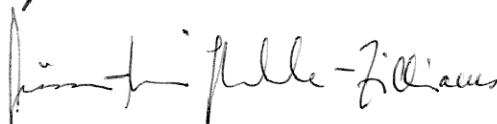

Kirsi Kangaspunta


Reijo Aholainen


Anneli Äyräs


Seppo Paavola


Kimmo Aaltonen


Liisa-Maria Hakala-Zilliacus


Merja Niemi



Juha Mäntyvaara


Jukka Peltokoski


Heikki Laakso


Pertti Kokkonen


Helena Alhosaari


Katri Aaltonen

Sisältö

| | | |
|---|---|----|
| 1 | Tulosohjaus – tilivelvollisuus uudistus | 8 |
| 2 | Tulosohjaus | 10 |
| 3 | Tulosopimuksen rakenne | 12 |
| 4 | Toimialoitteiset tulostavoitteet | 13 |
| 5 | Tulostavoitteiden toteutumisen seuranta | 15 |
| | 5.1 Tunnusluvut | 15 |
| | 5.2 Raportointi | 16 |
| 6 | Opetusministeriön kirjallinen palaute | 17 |
| | Lähteet | 18 |
| | Liitteet | 19 |
| | Liitetaulukot | 31 |

1 Tulosohjaus – tilivelvollisuus uudistus

Laki (1216/2003) valtion talousarviolain muuttamisesta tuli voimaan 1.1.2004. Talousarviolain säännöksiä tarkentava asetus valtion talousarviosta annetun asetuksen (1243/1992) muuttamisesta hyväksyttiin valtioneuvostossa 7.4.2004 ja asetus (254/2004) tuli voimaan 15.4.2004.

Uudistetun talousarviolainsäädännön tarkoituksena on merkittävällä tavalla terävöittää hallinnon tulosohjausta ja tilivelvollisuutta. Parempi tulosohjaus ja tilivelvollisuus edellyttävät käytännössä mm. valtion tilinpäätösraportoinnin uudistamista sekä tilivelvollisuuden toteuttamiseen liittyvien menettelyjen samoin kuin laskentatoimen ja johtamisen kehittämistä. Virastoilta edellytetään mm. aikaisempaa tarkempaa tulostavoiteasetantaa, tavoitteiden toteuttamisen seuranta ja raportointia ja toiminnan tuloksellisuuden arviointia suhteessa käytettyihin resursseihin. Tulostavoitteet on pyrittävä esittämään tunnuslukuina, joita on mahdollista tämentää laadullisilla tulostavoitteilla.

Talousarviolainsäädännön uudistamisen yhteydessä tuloksellisuuden peruskriteerit käytännössä määriteltiin uudestaan. Määrittelyn yhteydessä yhteiskunnallinen vaikuttavuus ja toiminnallinen tuloksellisuus, johon viraston tai laitoksen johtamisella voidaan välittömästi vaikuttaa, on erotettu selvästi toisistaan.

Tuloksellisuuden peruskäsitteet, joita käyttäen julkista toimintaa arvioidaan ja tuloksia raportoidaan, muodostuvat siten neljästä peruskriteeristä:

1. yhteiskunnallisesta vaikuttavuudesta,
2. toiminnallisesta tehokkuudesta ja sen kehityksestä,
3. tuotoksista ja laadunhallinnasta sekä
4. henkisten voimavarojen hallinnasta.

Laaja-alaisesta yhteiskunnallisesta vaikuttavuudesta raportointi kuuluu ensisijaisesti ministeriöille. Virastot ja laitokset raportoivat siitä, miten niiden toiminta on tukenut toimialan yhteiskunnallisten vaikuttavuustavoitteiden saavuttamista.

Toiminnallisesta tuloksellisuudesta raportointi on tärkein osa-alue virastojen tuloksellisuuden kuvauksessa. Toiminnallisen tuloksellisuuden osasta *toiminnallinen tehokkuus ja sen kehitys* raportoidaessa tavoitteet ja saavutukset suhteutetaan käytettyihin resursseihin. Toiminnallista tehokkuutta kuvataan taloudellisuus- ja tuottavuusmittarein. Taloudellisuuden ja

tuottavuuden luotettava mittaaminen edellyttää toimivaa ja luotettavaa kustannuslaskentaa sisältäen toimintokohtaisen työajanseurannan.

Kehitystrendin kuvaaminen edellyttää tietojen esittämistä raportointivuoden lisäksi kahdelta edeltävältä vuodelta. Mikäli kahden edellisen vuoden tietoja ei samassa muodossa ole saatavissa, voidaan tiedot ja/tai laskentaperusteiden muutos kuvata jollakin muulla tavoin.

Tuotosten ja laadunhallinnan yhteydessä esitetään tärkeimmät tiedot mm. viraston tuottamista suoritteista, julkishyödykkeistä, niiden määristä ja määrien kehityksestä. Tiedoissa tulee kuvata ainakin suoritteiden tavoitteet raportointivuodelta ja toteutuneet määrät raportointivuoden lisäksi kahdelta edeltävältä vuodelta. Lisäksi tätä osa-aluetta kuvaavat mm. palvelukykyä, asiakastyytyväisyyttä, suoritteiden laatua ja niiden kehitystä koskevat tiedot sekä tiedot toiminnan vaikutuksista yhteiskunnallisen vaikuttavuuden kehitykseen.

Henkisten voimavarojen hallintaa ja kehittämistä kuvaavat tiedot ovat pääasiassa henkilöstötilinpäätökseen pohjautuvia tunnuslukuja. Tältä osin lääninhallituksia koskeva tavoitteenasettelu ja seuranta sisältyvät sisäasiainministeriön tulosohtaukseen ja asia on rajattu tämän työn ulkopuolelle.

2 Tulosohjaus

Lääninhallitusten tulosohjausta on kehitetty samoin periaattein kuin opetusministeriön hallinnonalan tulosohjausta yleensä. Hallinnonalan tavoitteet asetetaan hallitusohjelmassa, hallituksen strategia-asiakirjassa, koulutuksen ja tutkimuksen kehittämissuunnitelmassa ja muissa valtioneuvoston periaatepäätöksissä sekä hallinnonalan toiminta- ja taloussuunnitelmassa. Tavoitteita tarkennetaan vuosittaisissa talousarvioissa ja tulossopimuksissa. Ohjausprosessiin liittyviä aikatauluja säätelee erityisesti talousarviolainsäädäntö. Tulosohjauksen keskeisenä periaatteena on asetettavien tavoitteiden ja tavoitteiden saavuttamiseksi osoitettavien määrärahojen yhteys.

Opetusministeriön ja lääninhallitusten tulossopimusten puutteena voidaan nykytilanteessa jossain määrin pitää strategisuuden puutetta ja joiltain osin heikkoa kytkeä hallituksen ja opetusministeriön strategiaan tavoitteisiin. Tavoitteiden ja toimenpiteiden määrittely on lisäksi ollut ainakin osittain varsin yksityiskohtaista, mikä heikentää mahdollisuuksia strategiaa tavoitteita koskevaan keskusteluun ja arviointiin. Myös vuosittaiset tulossopimustarkistukset muodostuvat tästä syystä pitkiksi ja monimutkaisiksi asiakirjoiksi.

Kahden ministeriön ohjaukseen liittyen lääninhallitusten ja opetusministeriön tulossopimusten yhtenä sisäänrakennettuna ongelmana on tavoitteenasettelun ja voimavarojen erillisyyks. Sisäasiainministeriö vastaa lääninhallitusten voimavaroista ja opetusministeriö sopii toimialansa tulostavoitteista. Lisäksi opetusministeriön lääninhallituksille osoittamat määrärahat osoitetaan näille erikseen erillisillä kirjeillä. Tavoitteenasettelun sovittaminen käytettävissä oleviin voimavaroihin on siten erityisen haasteellista.

Lisäksi tulosneuvotteluprosessin ongelmana voidaan pitää neuvottelujen myöhäistä ajankohtaa. Opetusministeriö laatii syyskuussa luonnoksen tulossopimukseksi tai tulossopimuksen tarkistukseksi. Luonnosta käsitellään sivistysneuvosten kokouksissa ja lääninhallitukset kommentoivat sitä määräpäivään mennessä. Tulosneuvottelut käydään tavallisesti joulukuussa. Käytännössä lääninhallitusten on pitänyt jo ennen neuvotteluja suunnitella toimintansa varsin pitkälle.

Työryhmä ehdottaa, että tulossopimuksia kehitetään seuraavasti:

Tulossopimusprosessissa sitoudutaan pitkiin sopimuskausiin, jotka sisältävät vuosittaiset tarkistukset. Työryhmän esitys tulossopimukseksi koskee siirtymävaiheena vuosia 2006–2007, jonka jälkeen tulossopimusprosessi rytmitetään hallitusohjelmakausiin.

Tulostavoitteiden määrittelyn lähtökohtana ovat lääninhallituksille säädöksissä määritellyt tehtävät. Tavoitteenasettelua lääninhallitusten tehtäväalueilla ohjaavat hallitusohjelman, koulutuksen ja tutkimuksen kehittämissuunnitelman, hallituksen strategia-asiakirjan ja hallinnonalan toiminta- ja taloussuunnitelman sekä muiden valtioneuvoston periaatepäätösten linjaukset ja näissä asetetut yhteiskunnallista vaikuttavuutta koskevat tavoitteet. Alueellisen kehittämisen tehtäväalueella lääninhallitusten toimintaa ohjaavat lisäksi maakuntasuunnitelmat, maakuntaohjelmat ja toteuttamissuunnitelmat, joiden laadintaan ja toteuttamiseen lääninhallitukset osallistuvat.

Tulossopimus tarkoittaa opetusministeriön ja lääninhallitusten keskinäistä suhdetta ja lääninhallitusten asemaa opetusministeriön aluehallintoviranomaisena. Lääninhallitukset voivat erikoistua tulossopimuksen tehtävien hoitamisessa.

Hallinnonalojen yhteisten, horisontaalisten tavoitteiden määrittelyä kehitetään yhteistyössä sisäasiainministeriön koordinoimana.

Lääninhallitusten toiminnan seuranta ja raportointia kehitetään siten, että se tukee strategista tavoitteenasettelua ja tulossopimusneuvottelujen kehittämistä strategisempaan suuntaan.

Tulosneuvottelujen asialista on seuraava:

1. kummankin osapuolen katsaus seuraavaan vuoteen,
2. edellisen vuoden toiminnan arviointi lähtökohtana tulossopimuksessa sovitut seurannan tunnusluvut ja
3. käsiteltävänä olevan tulossopimuksen sisältö.

Tulosneuvotteluprosessia aikaistetaan seuraavasti: opetusministeriö tekee tulossopimusehdotuksen huhtikuussa ja tulossopimusneuvottelut käydään toukokuussa. Tulossopimukset vahvistetaan kun eduskunta on hyväksynyt talousarvion.

Tulossopimuksissa toiminnalle asetettavien tavoitteiden, lääninhallitusten toimenpiteiden ja voimavarojen tulee olla yhteydessä toisiinsa. Asetettujen tehtävien tulee olla oikeassa suhteessa voimavaroihin. Jos voimavarataso muuttuu oleellisesti, tulee myös tavoitteita tarkistaa. Tulossopimukseen merkitään mahdollisimman kattavasti kaikki valtion talousarvion opetusministeriön pääluokan eri momenteilta lääninhallituksille osoitettavat määrärahat.

3 Tulossopimuksen rakenne

Nykyisessä tulossopimuksessa on kuvattu lääninhallituksen tehtävä opetusministeriön aluehallintoviranomaisena, toimintaympäristö, lääninhallituksen keskeiset strategiset tavoitteet sekä perustehtävät ja tavoitteet kahtena laajana kokonaisuutena: sivistystoimen peruspalveluiden toimintaedellytysten kehittäminen ja peruspalveluiden toteutumisen arviointi sekä koulutus- ja kulttuuripoliittisen tasa-arvon edistäminen ja alueellisen kehityksen, osaamisen ja hyvinvoinnin edistäminen. Suurimmat kehittämistarpeet liittyvät nykyisen tulossopimuksen rakenteen yksinkertaistamiseen.

Työryhmä ehdottaa, että tulossopimuksen rakennetta kehitetään seuraavasti:

Opetusministeriön ja lääninhallitusten sivistysosaston välisessä tulossopimuksessa pyritään tiiviiseen ja olennaiseen keskittävään ilmaisuun, käytännönläheisyyteen ja yksinkertaiseen rakenteeseen. Tulossopimukseen ei kirjata asioita, jotka on mainittu laissa tai muissa ohjeistuksissa tai sisältyvät itsestäänselvyysinä laadukkaaseen toimintaan (esim. tarkoituksenmukaisen työnjaon huomioiminen alueen muiden toimijoiden kanssa, toiminnan yhteensovittaminen muiden tahojen tehtäviin, toiminnan arvoperusta).

Tulossopimuksessa kuvataan toimialoittaiset sekä alue- ja rakennerahastopoliittiset tulostavoitteet. Peruspalvelujen arvioinnin tulostavoitteet esitetään omana kokonaisuutena. Kansainvälisen toiminnan tulostavoitteet sisällytetään toimialakohtaisiin tavoitteisiin. Poikkihallinnollisina tulostavoitteina kuvataan lääninhallituksen tehtävät kansalaisten tietoyhteiskuntataitojen kehittämisessä, kansalaisten sosiaalisessa vahvistamisessa ja terveyttä edistävän liikunnan kehittämisessä.

Jokaisesta tulosalueesta esitetään toiminnalliset tulostavoitteet ja niiden saavuttamisen edellyttämät toimenpiteet.

Peruspalvelujen arviointisuunnitelma ja tulossopimusseurannan tunnusluvut kootaan tulossopimuksen liitetaulukoihin.

4 Toimialoittaiset tulostavoitteet

Tulosohjauksen lähtökohtana on, että viraston tulostavoitteissa painottuvat toiminnan taloudellisuutta ja tuottavuutta sekä laatua ja palvelukyky ja muita välittömiä vaikutuksia koskevat asiat. Hallituksen asettamat ja ministeriön itselleen muotoilemat yhteiskunnalliset vaikuttavuustavoitteet ohjaavat viraston toiminnallisten eli varsinaisten tulostavoitteiden asettamista.

Tulostavoite kuvaa tulosta, ei tekemistä tai toimenpiteitä. Tulostavoitteella kuvataan asiantiloja, ei niinkään lääninhallituksen pyrkimyksiä.

Hyvät tulostavoitteet ovat mm.

- viraston tai toimintakokonaisuuden perustehtävään kytkeytyviä ja niistä johdettuja (eivät satunnaisia, yksittäisiä)
 - selkeitä, kaikille ymmärrettäviä
 - konkreettisia, operationaalisia (käytännön seurannan kannalta)
 - arvioitavia, mitattavia tai todettavissa olevia (miehellään suhdelukuasteikollinen mittaaminen, jolloin tulostavoitteet osoittavat paitsi muutoksen suuntaa myös sen määrää).
 - miehellään vertailtavia (ajallisesti ja samankaltaisten yksiköiden välillä)
 - viraston vaikutettavissa olevia
 - realistisia, mutta haastavia
 - hyväksyttäviä (yhdessä muotoiltuja ja sovittuja)
 - kattavat mahdollisimman suuren osan toiminnasta, mutta osoittavat toisaalta prioriteetteja, asioiden tärkeysjärjestystä (tavoitteet ovat hierarkkisesti järjestettyjä).
- (Tulosohjauksen terävöittäminen. Valtiovarainministeriö 9/2003.)

Työryhmä on kehittänyt tulossopimuksia uudistetun talousarviolainsäädännön edellyttämällä tavalla. Erityisesti taloudellisuus- ja tuottavuustavoitteiden ja laadunhallinnan tavoitteiden määrittely edellyttää kuitenkin edelleen kehittämistyötä.

Työryhmä ehdottaa, että tulostavoitteita kehitetään seuraavasti:

Opetusministeriön ja lääninhallitusten sivistysosaston välisessä tulossopimuksessa kuvataan pitkän aikavälin tulostavoitteet ja vuosittain tarkistettavat tulostavoitteet. Työryhmän esityksessä siirtymävaiheen 2006–2007 tulossopimukseksi on kuitenkin vain kahden vuoden tavoiteasettelu.

Tulostavoitteet kuvataan pääsääntöisesti toiminnallisina tavoitteina, jotka koskevat niitä konkreettisia ja välittömiä suoritteita, palveluja ja tuotoksia, joita lääninhallituksen toiminta tuottaa (esim. tehdyt lupapäätökset, käsitellyt hakemukset, annettu informaatio-ohjaus). Tulostavoitteet kuvataan vaikuttavuustavoitteina niiden tehtävien osalta, joihin lääninhallitukset voivat vaikuttaa merkittäväällä tavalla omilla toimenpiteillään (esim. kansalaisille laajemmin tuotetut hyödyt, aikaansaadut vaikutukset yhteiskunnassa).

Taloudellisuus- ja tuottavuustavoitteita ja laadunhallinnan tavoitteita valmistellaan tulevan tulossopimuskauden aikana siten, että ne voidaan sisällyttää vuodesta 2008 alkavan tulossopimuskauden tulossopimuksiin.

5 Tulostavoitteiden toteutumisen seuranta

5.1 Tunnusluvut

Tulosohjauksessa on keskeistä tulosten arviointi ja niiden kuvaaminen hyvien tunnuslukujen avulla. Tunnuslukujen tulee kattaa toiminnan vaikuttavuus, tehokkuus ja laatu sekä henkiset voimavarat. Arviointikriteerien ja arvioinnin menetelmien kuvaaminen auttaa täsmentämään itse tulostavoitetta.

Hyvän tulostavimittarin ominaisuuksia ovat:

- mittari kuvaa toiminnan tuotosta tai aikaansaannosta, ei tekemistä
- mittari kuvaa niitä asioita, joita halutaan saavuttaa tai jotka ovat kriittisiä toiminnan onnistumisen kannalta
- mittarin arvoon voidaan vaikuttaa viraston omin toimenpitein
- mittarin arvoille voidaan asettaa tavoitteita
- mittaria voidaan käyttää suhteellisen vakiintuneena (vaikka sitä voidaankin hienosäätää aika ajoin) ja tehdä vertailuja ajallisesti
- mitattava asia kytkeytyy toiminnan peruspäämääriin ja strategioihin ts. sen seurannalla on merkitystä johtamiselle ja ohjaamiselle
- mittaria tulkitaan samalla tavalla niin virastossa kuin ministeriössä
- mittatiedot saadaan suhteellisen vähillä voimavaroilla. (Tulosohjauksen terävöittäminen. Valtiovarainministeriö 9/2003.)

Kaikkien tavoitteiden saavuttamista ei ole mahdollista kuvata yksiselitteisillä tulostavimittareilla. Osa tavoitteista kuvaa jatkossakin enemmän tarvittavien toimenpiteiden toteutusta kuin aikaansaatuja tuloksia. Tällöin tieto siitä, onko toimenpide toteutettu, ja onko se toteutettu kokonaan tai vain osittain, voi riittää. (Tulosohjauksen terävöittäminen. Valtiovarainministeriö 9/2003.)

Sisäasiainministeriön lääninhallitusten toiminnan seurannan kehittämistyöryhmä teki toukokuussa 2005 ehdotuksen lääninhallituksissa seurattavista keskeisistä suoritteista, joiden osalta seuranta on lääninhallituksissa yhtenäistä ja joiden seuranta edelleen kehitetään suoritteisiin liittyvien kustannusten ja työajankäytön selvittämiseksi. Työryhmä totesi, että lääninhallitusten ja niiden osastojen tulee myös jatkossa seurata muita kuin työryhmän esittämiä suoritteita omien ja toimialojensa tarpeiden mukaisesti.

Työryhmä ehdottaa, että tulossopimuksen tunnuslukuja kehitetään seuraavasti:

Lääninhallitusten sivistysosastoille asetettujen tulostavoitteiden saavuttamista kuvaavat mittarit arvioivat lääninhallitusten saavutuksia eikä sivistyshallinnon yleisiä vaikutuksia alueella.

Lääninhallituksen toiminnan vaikuttavuutta arvioidaan pitemmällä aikajaksolla niiden tehtäväalueiden osalta, joissa yhden vuoden aikana ei tapahdu merkittävää kehitystä.

Opetusministeriön tulossopimusseurannassa käytetään mahdollisuuksien mukaan samoja tunnuslukuja kuin sisäasiainministeriön seurannassa. Tämä lisäksi seurataan opetusministeriön ja lääninhallituksen tulossopimusten edellyttämiä muita tunnuslukuja.

Lääninhallitukset ja opetusministeriö arvioivat tulossopimuksen seurannan tunnuslukujen ja muun seurannan tarkoituksenmukaisuutta ja toimivuutta vuonna 2007 siten, että mahdolliset parannukset voidaan toteuttaa vuodesta 2008 alkavissa tulossopimuksissa.

Opetusministeriön tuloraportoinnin taulukkomallit on esitetty liitetaulukoissa 4–16.

5.2 Raportointi

Lääninhallitusten tilinpäätöksen rakenne ja toimintakertomus uudistuvat. Vielä vuoden 2005 osalta lääninhallitukset tekevät tilivirastoina tilinpäätöksen, jonka osa toimintakertomus on. Vuoden 2006 alusta sisäasiainministeriön hallinnonalalla on tarkoitus siirtyä kahden tiliviraston rakenteeseen. Lääninhallitukset eivät olisi itsenäisiä tilivirastoja, vaan tulosvastuullisia virastoja, joille sisäasiainministeriö on vahvistanut tulostavoitteet. Lääninhallitukset raportoivat toiminnastaan toimintakertomuksin sisäasiainministeriölle vuosittain maaliskuun 15. päivään mennessä.

Myös opetusministeriön ja lääninhallitusten tulossopimusprosessi edellyttää seuranta. On kuitenkin syytä huolehtia siitä, että raportointi eri ministeriöille ei laajuuden tai aikataulun puolesta muodostu lääninhallituksille kohtuuttomaksi.

Työryhmä ehdottaa, että lääninhallitusten raportointia opetusministeriölle kehitetään seuraavasti:

Lääninhallituksen tuloraportti toimitetaan opetusministeriöön maaliskuun 15. päivään mennessä. Tuloraportti sisällytetään keskeisin osin sisäasiainministeriölle toimitettavaan toimintakertomukseen.

6 Opetusministeriön kirjallinen palaute

Uudistuneiden talousarviosäännösten mukaan ministeriön on otettava kantaa viraston tilinpäätökseen. Tilinpäätöskannanotossa on kysymys sekä taloudenhoidon ja toiminnan tarkastamisesta sekä toiminnan arvioinnista. Lääninhallitusten tilinpäätöskannanoton antaa sisäasiainministeriö. On kuitenkin välttämätöntä, että myös muut lääninhallitusten kanssa tulos-sopimuksia tekevät ministeriöt arvioivat lääninhallitusten toimintaa toimialansa osalta.

Työryhmä ehdottaa, että

Opetusministeriön ja lääninhallitusten tulosneuvotteluissa keskustellaan toiminnalle asetettujen tavoitteiden toteutumisesta tulosraportin/toimintakertomuksen ja muun aineiston pohjalta. Keskustelussa pyritään luomaan yhteinen arvio edellisen vuoden toiminnasta.

Opetusministeriön kannanotto lääninhallitusten opetusministeriön toimialan tuloksista sisällytetään sisäasiainministeriön tilinpäätöskannanottoon.

Lähteet

Laki valtion talousarviolain muuttamisesta (1216/2003).

Lääninhallitusten toiminnan seurannan kehittämistyöryhmän muistio. Sisäasiainministeriön julkaisu 17/2005.

Tulosohjauksen terävöittäminen. Valtiovarainministeriö 9/2003. Valtiovarainministeriö.
Työryhmämuistioita

Valtioneuvoston asetus valtion talousarviosta annetun asetuksen muuttamisesta (254/2004).

Opetusministeriön ja x-lääninhallituksen tulossopimus vuosille 2006–2007

1 Toimintaympäristön kuvaus ja kehityssuunta

Toimintaympäristön tilan ja kehityssuunnan kuvauksella määritetään sivistysosaston perus- ja kehittämistoiminnan viitekehys. Seuraavista indikaattoreista ilmoitetaan maakuntia ja koko lääniä koskien viimeisin tilastointitieto ja tarvittaessa muutos edellisvuoteen verrattuna:

- väestömäärä
- väestön ikäjakauma (0–6, 7–15, 16–18, 19–28, 26–64 ja yli 64 -vuotiaat)
- arvio oppivelvollisuusikäisten ja nuorten määrän muutoksista läänin kunnissa sekä ja muuttoliikkeen vaikutuksista sisältäen maahanmuuttajanuoret
- peruskoulujen, lukioiden, toisen asteen ammatillisten oppilaitosten, ammattikorkeakoulujen ja yliopistojen määrä sekä niissä opiskelevien opiskelijoiden määrä
- peruskoulun päättäneiden määrä sekä peruskoulun jälkeen samana vuonna lukiossa, ammatillisessa koulutuksessa tai perusopetuksen lisäopetuksessa aloittaneiden % -osuus peruskoulun päättäneistä
- koulutustasoindeksi
- työllisyys- ja työttömyysaste ml. nuorisotyöttömyys (17–24 v.)
- vuosittain koulutukseen osallistuvien % -osuus työikäisestä aikuisväestöstä
- kirjastojen, kirjastoautojen sekä asiakaskäyntien ja sähköisen asioinnin määrä
- liikuntaharrastuksen ja liikuntapaikkojen määrä
- nuorten työpajojen, kunnallisten nuorisotilojen ja nuorten leirikeskusten määrä.

2 Yhteiskunnallinen vaikuttavuus

Tavoitteenasettelun peruslähtökohtana ovat lääninhallituksille säädöksissä määritellyt tehtävät. Tavoitteenasettelua lääninhallitusten tehtäväalueilla ohjaavat hallitusohjelman, koulutuksen ja tutkimuksen kehittämissuunnitelman, hallituksen strategia-asiakirjan ja muiden valtioneuvoston periaatepäätösten sekä hallinnonalan toiminta- ja taloussuunnitelman linjaukset ja näissä asetetut yhteiskunnallista vaikuttavuutta koskevat tavoitteet. Alueellisen kehittämisen tehtäväalueella lääninhallitusten toimintaa ohjaavat lisäksi maakuntasuunnitelmat, maakuntaohjelmat ja toteuttamissuunnitelmat, joiden laadintaan ja toteuttamiseen lääninhallitukset osallistuvat.

Lääninhallitusten tehtäviin liittyvät seuraavat hallituksen asettamat yhteiskunnallista vaikuttavuutta koskevat tavoitteet:

Tavoitteena on koulutuspalvelujen tasavertainen saavutettavuus. Työurien pidentymistä edistetään sekä parantamalla nuorten sijoittumista koulutukseen ja työelämään että lisäämällä työikäisen aikuisväestön koulutusmahdollisuuksia. Tavoitteena on, että vähintään 96 % peruskoulun päättävistä aloittaa samana vuonna lukiossa, ammatillisessa koulutuksessa tai perusopetuksen lisäopetuksessa ja että vuosittain koulutukseen osallistuvien osuus työikäisestä aikuisväestöstä kasvaa vähintään 60 %:iin vuoteen 2008 mennessä.

Kirjastopalvelujen laatua ja monipuolisuutta edistetään tukemalla kirjastojen tehtävää kulttuurin ja tiedon välitysorganisaatioina ja asiantuntijoina. Tavoitteena on saada kirjahankintojen, nopeiden tietoliikenneyhteyksien ja asiakaspäätteiden määrä kasvuun.

Nuorisotoimen alueella edistetään nuorten aktiivista kansalaisuutta siten, että jokaisella nuorella on mahdollisuus omaan harrastukseen ja että nuoret äänestävät vaaleissa yhtä aktiivisesti kuin muu väestö. Nuorten työpajatoimintaa tuetaan ja kehitetään nuorten sosiaalisesti vahvistamiseksi siten, että nuorisotyöttömyys alenee merkittävästi. Ehkäisevää päihdetyötä tehostetaan tavoitteena nuorten huumeiden käytön ja kokeilun vähentäminen.

Liikuntatoimen alueella edistetään väestön toimintakykyä, terveyttä ja hyvinvointia väestön liikuntaharrastuksen määrään ja laatuun vaikuttamalla. Yhteiskunnallista osallisuutta ja osallistumista vahvistetaan sekä tuetaan menestykseen tähtäävää eettisesti ja yhteiskuntavastuullisesti toimivaa huippu-urheilua.

3 Toiminnalliset tulostavoitteet vuosille 2006–2007

Lääninhallituksissa opetusministeriön hallinnonalan tehtäviä hoitavat sivistysosastot. Jäljempänä puhuttaessa lääninhallituksesta tarkoitetaan sivistysosastoa. Sivistysosaston tulostavoitteet ja niiden vaatimat toimenpiteet on kuvattu seuraavissa luvuissa ja toimialakohtaiset seurannan tunnusluvut liitetaulukossa 3.

3.1 Peruspalvelujen arviointi

Tavoite

Lääninhallituksen suorittama peruspalvelujen arviointi tukee valtakunnallista kehittämistä sekä kuntien ja koulutuksen järjestäjien peruspalvelujen kehittämistä. Arvioinnin lähtökohtana on kansalaisnäkökulma ja arvioinnin tarkoituksena on parantaa kansalaisten mahdollisuuksia saada taloudellisesti tuotettuja ja laadukkaita peruspalveluja.

Toimenpiteet

- Peruspalvelujen arviointisuunnitelma vuosille 2006–2007 on liitetaulukossa 1.
- Arviointitiedon hyödyntämistä kehitetään yhteistyössä kuntien kanssa.

3.2 Koulutuksen toimialue

Oikeusturva

Tavoite

Lääninhallitus edistää kansalaisten oikeusturvan toteutumista alueellaan lääninhallituksen toimivaltaan kuuluvissa asioissa. Valitusten, oppilasarvioinnin oikaisupyyntöjen, kantelujen ja lausuntojen käsittelyaika on pysynyt nykyisenä.

Toimenpiteet

- Lääninhallitus käsittelee sille lähetetyt valitukset, oppilasarvioinnin oikaisupyyntö, kantelut ja lausuntopyynnöt sekä arvioi niiden pohjalta oikeusturvan tilaa ja toteutumista kansalaisten yhdenvertaisuuden ja oppilaiden ja opiskelijoiden oikeusturvan näkökulmasta.
- Lääninhallitus antaa koulutusta, ohjausta ja neuvontaa oikeusturvaan liittyvissä asioissa.

Oppilaitosrakentaminen

Tavoite

Lääninhallitus edistää oppimista tukevien toimitilojen ja oppilaitosverkoston kehittämistä ja uudistamista alue- ja väestörakenteen pohjalta.

Toimenpiteet

- Lääninhallitus toimittaa määräajassa ministeriöön rahoitussuunnitelmaesitykset, valtionapuhakemukset ja hankesuunnitelmat lausuntoineen.
- Lääninhallitus antaa informaatio-ohjausta.
- Lääninhallitus seuraa oppilaitosrakennusten tilan kehittymistä ja antaa opetusministeriölle yleisarvion maakunnittain investointitarpeesta.
- Lääninhallitus valmistelee yhteistyössä opetusministeriön kanssa delegoinnin toimeenpanon vuoden 2007 alusta.

Yhteishaku ja ohjauspalvelut

Tavoite

Yhteishaku ja siihen liittyvä informaatio-ohjaus toteutetaan hakijoiden oikeusturvasta huolehtien hallinnollisten säädösten ja aikataulujen mukaisesti. Lääninhallitus kehittää ohjauspalvelujen toimivuutta yhteistyössä alueen ohjausverkoston kanssa edistäen koulutustakuun toteutumista.

Toimenpiteet

- Lääninhallitus toteuttaa alueellaan ammatillisen koulutuksen ja lukiokoulutuksen yhteishaun yhteistyössä Opetushallituksen ja koulutuksen järjestäjien kanssa.
- Lääninhallitus antaa informaatio-ohjausta hakeutumista, opiskelijaksi ottamista ja koulutustarjontaa koskeissa asioissa.
- Lääninhallitus osallistuu sähköisen haku- ja valintaprosessin suunnitteluun ja kehittää yhteishaun tilastotuotantoa yhteistyössä Opetushallituksen kanssa.

Koulutus- ja osaamistarpeiden ennakointi, ammattillinen koulutus ja aikuiskoulutus

Tavoite

Koulutuksen järjestäjillä ja muilla aluetoimijoilla on käytettävissään luotettavaa alueellista koulutus- ja osaamistarpeiden ennakointitietoa sekä ajantasaista tietoa tutkintoon johtavan ammatillisen koulutuksen ja aikuiskoulutuksen tilasta.

Hakevan toiminnan muodot alhaisen koulutustason omaavan väestön rekrytoimiseksi aikuisopiskelun piiriin ovat kehittyneet ja monipuolistuneet. Oppilaitosten, koulutusten järjestäjien ja työelämän välinen yhteistyö on tiivistynyt. Ilman perusasteen jälkeistä tutkintoa olevien työikäisten 30–59 -vuotiaiden määrä on vähentynyt läänin alueella (seuranta Noste-ohjelman seurannassa).

Toimenpiteet

- Lääninhallitus tuottaa vuosittain erillisraportin ammatillisen peruskoulutuksen tarjonnan ja kysynnän kehitymisestä maakunnittain.
- Lääninhallitus rahoittaa ja ohjaa alueellaan opetusministeriön ohjeiden mukaisesti aikuisväestön koulutustason kohottamisohjelmaa vuosina 2003–2007 valtion talousarviossa tarkoitusta varten osoitettavalla määrärahalla.
- Lääninhallitus edistää aikuiskoulutuksen alueellista kehittämistä aikuiskoulutuksen alueellisten toimenpideohjelmien (AITO-ohjelmien) mukaisesti maakunnittain erikseen sovittavin tavoin.

Opetushenkilöstön lisäkoulutus

Tavoite

Lääninhallitus edistää opetushenkilöstön osaamista ja lisäkoulutuksen tasa-arvoista saatavuutta. Lääninhallitus edistää informaatio-ohjauksella valtakunnallisten ja niitä tukevien läänikohtaisten ja paikallisten koulutuspoliittisten tavoitteiden toteutumista.

Toimenpiteet

- Lääninhallitus järjestää lyhytkestoisia koulutustilaisuuksia koulutuspoliittisilla painoalueilla seuraavien määrällisten tavoitteiden mukaisesti: ESLH: 3 700 henkilölle/vuosi, LSLH: 2 600 henkilölle/vuosi, ISLH: 1 600 henkilölle/vuosi, OLH: 2 100 henkilölle/vuosi ja LLH 900 henkilölle/vuosi.
- Lääninhallitukset tekevät keskinäistä yhteistyötä valtakunnallisesti järjestettävien koulusteemojen toteuttamisessa. Teemat määritellään opetustoimen henkilöstökoulutusta koskevassa opetusministeriön suunnitelmassa.
- Lääninhallitus kerää tietoa koulutuksen ylläpitäjien henkilöstön kehittämissuunnitelmien laatimisen tilanteesta.

Kansainvälinen toiminta ja monikulttuurisuus

Tavoite

Lääninhallitus edistää opetusalan kansainvälistä yhteistyötä ja kulttuurien välistä vuorovaikutusta sekä eurooppalaisen identiteetin vahvistamista.

Toimenpiteet

- Lääninhallitus edistää yhteistyösopimuksilla opetusalan toimijoiden kansainvälisten kumppanuuksien syntymistä ja luo mahdollisuuksia yhteisten kehittämistarpeiden

tunnistamiseen ja hyvien kehittämishankkeiden identifiointiin.

- Lääninhallitus edistää monikulttuurisuutta sekä opetusalan valmiuksia tukea maahanmuuttajien hyvää integroitumista ja valmiuksia hyödyntää maahanmuuttajien osaamista.
- Lääninhallitus huolehtii alueellaan Suomen ja Luoteis-Venäjän sekä Kaliningradin välisestä viranomaisyhteistyöstä tarkoitukseen osoitetun erillismäärärahan turvin.
- Lääninhallitus tiedottaa alueellaan Kansainvälisen henkilövaihdon keskuksen (CIMO) tarjoamista kansainvälistämispalveluista vuosittain tehtävän sopimuksen mukaisesti.

3.3 Kirjastotoimi

Tavoite

Kirjasto- ja tietopalvelujen merkitys osana alueellista kehitystä, osaamista ja hyvinvointia on lisääntynyt.

Lääninhallitus on vaikuttanut kirjasto- ja tietopalvelujen alue- ja väestörakenteen kannalta tarkoituksenmukaiseen kehitykseen.

Toimenpiteet

- Lääninhallitus vastaa yleisten kirjastojen valtakunnallisen tilastotietokannan alueellisen osion tuottamisesta sekä osallistuu tilastotietokannan ylläpitämiseen ja kehittämiseen. Kirjastotoiminnan alueellinen vuosiarviointi tehdään käyttäen mittareina yhteisesti sovittuja tilastoihin pohjautuvia tunnuslukuja.
- Lääninhallitus arvioi alueen kuntien kirjasto- ja tietopalveluja osana valtakunnallista arviointityötä.
- Lääninhallitus edistää kirjastopalvelujen saatavuutta ja laatua tukemalla kansallisten verkko- ja tukipalvelujen kehittämistä, aluekirjastojen muodostamista sekä paikallisia kirjasto- ja tietopalveluja.
- Lääninhallitus tekee vuosittain investoinneista hankelausunnot ja rahoitussuunnitelman.
- Lääninhallitus tukee kirjastojen sisältötuotanto-, kehittämis- ja kokeiluhankkeiden sekä EU-ohjelmiin liittyvien hankkeiden toteutumista alueellaan.
- Lääninhallitus tukee kirjastohenkilöstön ammatillisen osaamisen kehittämistä.
- Lääninhallitus edistää alueensa kirjastojen kansainvälistä yhteistyötä ja edistää Suomen kirjastolaitoksen kansainvälistä tunnettavuutta.
- Lääninhallitus valmistelee yhteistyössä opetusministeriön kanssa investointihankkeiden delegoinnin toimeenpanon vuoden 2007 alusta.

3.4 Nuorisotoimi

Työpajatoiminta

Tavoite

Nuorten työpajapalvelujen verkosto kehitetään kattavaksi ja tarkoituksenmukaiseksi kunnallisella ja seutukunnallisella yhteistyöllä. Tavoitteena on nuorisotyöttömyyden alentaminen. Läänin kuntien välisiä nuorisotyöttömyyseroja tasataan resurssiohjauksella.

Toimenpiteet

- Lääninhallitus vastaa nuorten työpajamäärärahojen jaosta EU:n rakennerahastomäärärahojen sekä kansallisten työpajamäärärahojen osalta.
- Lääninhallitus neuvoo ja ohjaa kuntia ja kuntien yhteistyötä kattavan pajaverkoston

aikaansaamiseksi ja vakiinnuttamiseksi läänin alueella.

- Työpajatoiminnan kehittymistä arvioidaan vuosittain nuorisotoimen tulosraportissa.

Koululaisten iltapäiväkerhotoiminta

Tavoite

Koululaisten (3.–10. luokat) iltapäiväkerhoissa tapahtuvaa harrastustoimintaa tuetaan tavoitteena ohjatun kerhotoiminnan lisääminen ja palvelun kattavuuden laajentaminen.

Toimenpiteet

- Lääninhallitus vastaa iltapäiväkerhotoimintaan liittyvästä informaatio-ohjauksesta ja määrärahojen vuosittaisesta jakamisesta.
- Lääninhallitus huolehtii keväällä 2006 eduskunnalle annettavan iltapäivätoimintaa koskevan selonteon arvioinnin valmisteluista oman toimialansa osalta.

Alueellinen nuorisotyön kehittäminen

Tavoite

Nuorisotyön alueellisen kehittämisen tavoitteena on edistää tasa-arvoisten nuorisotyöpalvelujen tuottamista läänin alueen nuorille.

Toimenpiteet

- Lääninhallitus vastaa nuorisotyön kehittämismäärärahojen jaosta kunnille, nuorten kansalaisjärjestöille ja muille yhteisöille.
- Lääninhallitus arvioi avustettujen hankkeiden vaikuttavuutta nuorisotyön kehittämisessä vuosittain nuorisotoimen tulosraportissa.

Nuorisotilat

Tavoite

Lääninhallitus edistää ajanmukaisten nuorisotilapalvelujen tuottamista tasa-arvoisesti läänin nuorten käyttöön.

Toimenpiteet

- Lääninhallitus luo yhteistyössä opetusministeriön kanssa avustusjärjestelmän nuorisotilojen ajanmukaistamiseksi.
- Lääninhallitus huolehtii nuorisotilojen rakentamista, peruskorjausta ja varustamista koskevasta informaatio-ohjauksesta.
- Lääninhallitus päivittää vuonna 2006 vuoden 2003 nuorisotilapalveluja koskevat tiedot.

Kansainvälinen toiminta

Tavoite

Lisätään läänin nuorten ja nuorisotyöntekijöiden kansainvälistä vaihtoa ja nuorisovaihto-ohjelmia käytetään tehokkaasti. Tavoitteena on nuorten kansainvälistyminen, nuorisotyöntekijöiden asiantuntemuksen lisääminen sekä osaltaan myös eurooppalaiseen nuorisopolitiikkaan vaikuttaminen.

Toimenpiteet

- Lääninhallitus huolehtii opetusministeriön osoittamien kahdenväliseen ja monenkeskiseen vaihtoon liittyvien tehtävien hoitamisesta ministeriön osoittamalla erillisrahoituksella.
- Lääninhallitus hoitaa opetusministeriön osoittamat muut kansainväliset tehtävät ministeriön erillisrahoituksella.
- Lääninhallitus tiedottaa alueellaan Kansainvälisen henkilövaihdon keskuksen (CIMO) tarjoamista palveluista.
- Lääninhallitus ylläpitää ja kehittää opetusministeriön vuosittain osoittaman toimintamäärärahan rajoissa läänin omaan kansainvälistä toimintaa seuraavien maiden/alueiden kanssa:
 - luettelo maista
 - .
 - .

Muu nuorisotyö ja -politiikka

Tavoite

Lääninhallitus tukee omalta osaltaan nuorten kasvua ja itsenäistymistä, edistää nuorten aktiivista kansalaisuutta ja nuorten sosiaalista vahvistumista sekä parantaa nuorten kasvu- ja elinoloja.

Toimenpiteet

- Lääninhallitus seuraa uuden nuorisolain toimeenpanoa nuorisotyöpalvelujen ja nuorisopoliittisten tavoitteiden osalta.
- Lääninhallitus valmistautuu alueellisen nuorisopoliittisen kehittämisohjelman laadintaan ja toimeenpanoon valtakunnallisen ohjelman linjausten mukaisesti.
- Lääninhallitus selvittää vuonna 2007 lapsi- ja nuorisopoliittisten ohjelmien tilanteen kunnissa.
- Lääninhallitus päivittää vuonna 2007 nuorten erilaisia vaikuttajaryhmiä koskevat tiedot vuodelta 2003 ja arvioi tilannetta uuden nuorisolain näkökulmasta.
- Lääninhallitus seuraa kuntien maahanmuuttajanuoriin kohdistuvan toiminnan organisointia ja raportoi siitä vuosittain nuorisotoimen tulosraportissa.
- Lääninhallitus edistää Nuori Kulttuuri -ohjelmaa.
- Lääninhallitus seuraa nuorten tiedotus- ja neuvontapalvelujen kehittymistä läänin alueella ja arvioi sitä vuosittain nuorisotoimen tulosraportissa.

3.5 Liikuntatoimi

Liikuntapoliittisen päätöksenteon tiedolliset edellytykset

Tavoite

Kuntapäätäjillä on käytettävissään ajankohtaiset tiedot liikunnan yhteiskunnallisista perusteista, päivitetty tieto kuntien liikuntatoimen tilasta ja vertailutieto oman kunnan liikuntatoimen palvelutarjonnasta suhteessa vertaiskuntiin.

Toimenpiteet

- Lääninhallitus järjestää koulutustilaisuuksia ja informaatio-ohjausta tulostavoitteen teemoista.

- Lääninhallitus kerää perustiedot kuntien liikuntatoimen tilasta ja arvioi sen kehitystä.
- Lääninhallitus edistää alueellisilla, seudullisella ja paikallisella tasolla tapahtuvan terveyttä edistävän ja lasten ja nuorten kasvua tukevan liikunnan toimintaedellytyksiä ja palvelutarjonnan rakentumista.

Lasten ja nuorten liikunnan edellytykset

Tavoite

Läänin alueen kunnissa lapsille ja nuorille järjestetyn liikunnallisen iltapäivätoiminnan määrä kasvaa.

Toimenpiteet

- Lääninhallitus myöntää avustusta liikunnallisen iltapäivätoiminnan kehittämiseksi opetusministeriön myöntämän määrärahan rajoissa.
- Lääninhallitus myöntää avustusta lasten ja nuorten tarpeita palvelevien liikuntapaikkojen rakentamiseen.
- Lääninhallitus antaa aiheeseen liittyvää koulutusta ja informaatio-ohjausta yhteistyössä sidosryhmien kanssa.
- Lääninhallitus huolehtii keväällä 2006 eduskunnalle annettavan iltapäivätoimintaa koskevan selonteon arvioinnin valmisteluista läänin osalta yhteistyössä läänin nuoriso- ja sivistystoimen kanssa.

Terveyttä edistävän liikunnan edellytykset

Tavoite

Terveyttä edistävien liikuntapalvelujen tasa-arvoinen saavutettavuus on lisääntynyt läänissä.

Toimenpiteet

- Lääninhallitus järjestää alueellaan koulutusta ja informaatio-ohjausta liikuntapaikkarakentamisen valtionavustusjärjestelmästä ja liikuntapaikkarakentamiseen liittyvistä ajankohtaisista teemoista. Koulutuksessa ja informaatio-ohjauksessa painotetaan turvallisen ja esteettömän liikkumisympäristön rakentumista sekä liikunnan olosuhteiden huomioimista yhdyskuntasuunnittelussa.
- Lääninhallitus antaa lausunnon ministeriön päätösvaltaan kuuluvista hankkeista ja tekee esityksen rahoitus suunnitelman tarkistuksista.
- Lääninhallitus myöntää avustuksia liikuntapaikkojen perustamishankkeisiin.
- Lääninhallitus osallistuu liikuntapaikkojen tietojärjestelmän (LIPAS) kehittämiseen ja tietojen päivitykseen läänin alueelta.
- Lääninhallitus tekee ehdotuksen opetusministeriölle harkinnanvaraisen tuloksellisuusrahan myöntämisestä läänin kunnalle suvaitsevaisuuden ja sukupuolten välisen tasa-arvon esimerkillisestä huomioimisesta liikuntapaikkojen tarjonnassa.
- Lääninhallitus valmistelee yhteistyössä opetusministeriön kanssa investointihankkeiden delegoinnin toimeenpanon vuoden 2007 alusta.

Kansainvälinen toiminta

Tavoite

Liikuntakulttuurin kaksisuuntaisen osaamisen välittämiseksi ja kansainvälisen yhteistyön kehittämiseksi lääninhallitus ylläpitää perusteltuja kansainvälisiä yhteistyöverkostoja. Erityisesti painotetaan yhteistyötä lähialueiden kanssa.

Toimenpiteet

- Lääninhallitus ylläpitää ja kehittää opetusministeriön vuosittain osoittaman toimintamäärärahan puitteissa kansainvälistä toimintaa.
- Lääninhallitus ylläpitää kansainvälisen liikuntapolitiikan ajankohtaista tuntemusta.
- Lääninhallitus osallistuu kulttuurisopimuksiin perustuvien ohjelmakohtien toteuttamiseen ministeriön päätösten ja erikseen osoittaman määrärahan mukaisesti.

3.6 Taiteen toimialue

Tavoite

Taidetoimikuntien henkilöstön taidetta koskeva asiantuntemus on vuorovaikutteisesti käytettävissä koko sivistyselämää koskevassa suunnittelussa, päätöksenteossa ja arviointitoiminnassa.

Toimenpiteet

- Opetusministeriö selvittää alueellisten taidetoimikuntien hallinnollista asemaa, minkä pohjalta kehitetään lääninhallituksen ja alueellisten taidetoimikuntien yhteistyötä.
- Opetusministeriö tekee erikseen alaistensa alueellisten taidetoimikuntien kanssa vuotta 2006 koskevan tulossopimuksen.

3.7 Alue- ja rakennerahastopolitiikka

Alueellinen kehittäminen

Tavoite

Lääninhallitusten sivistysosastot ovat tärkeitä yhteistyökumppaneita ja osajia alueellisessa kehittämistyössä.

Opetusministeriön hallinnonalan painotukset on sisällytetty alueellisiin ja sektorikohtaisiin kehittämisohjelmiin ja -strategioihin.

Toimenpiteet

- Lääninhallitus kokoaa sektorikohtaiset kehittämistavoitteet sivistyshallinnon alan alueellisiksi kehittämistavoitteiksi sekä koordinoi alueiden välistä yhteistyötä yhteen sovittaen sivistyshallinnon tavoitteita ja toimenpiteitä alueiden välillä.
- Lääninhallitus osallistuu maakuntasuunnitelmien, maakuntaohjelmien ja toteuttamissuunnitelmien laadintaan ja toteuttamiseen sekä maakunnan yhteistyöryhmien toimintaan.
- Sivistyshallinnon eri sektorit osallistuvat eri rahoitus- ja ohjausinstrumenteilla tavoitteiden toteuttamiseen.
- Sivistysosasto on aloitteellinen lääninhallituksen osastojen välisessä aluekehittämistyön koordinoinnissa.
- Lääninhallitus järjestää maakunta- ja seutukuntaakohtaisia opetus-, kulttuuri-, kirjasto-,

nuoriso- ja liikuntatoimeen liittyviä neuvottelutilaisuuksia alueiden toiminnan kehittämiseksi.

Rakennerahastotoiminta

Tavoite

Rakennerahasto-ohjelmien ja hallinnonalan painopisteet ja strategiat ovat toteutuneet rahoitetuissa hankkeissa.

Rakennerahastotoiminnalla on vastattu aluekehittämisen tavoitteisiin, jotka sisältyvät maakuntasuunnitelmiin, toteuttamissuunnitelmiin ja maakunnan yhteistyöasiakirjoihin.

Toimenpiteet

- Lääninhallitus vastaa opetusministeriön sille osoittamilla rakennerahastovaroilla ja niitä vastaavilla valtion rahoitusosuuksilla opetusministeriön hallinnonalalla ohjelmien toteutuksesta, johon sisältyy hankkeiden rahoituspäätösten valmistelu, rahoituksen myöntäminen, hankkeiden maksatukset, seuranta ja valvonta, hankkeiden tarkastus ja varojen mahdollinen takaisinperintä sekä arvioinnin ja tulosten levittämisen edistäminen.
- Lääninhallitus osallistuu ohjelmakauden 2007–2013 valmisteluun.
- Lääninhallitus raportoi vuosittain tekemistään rakennerahasto-ohjelmien hankepäätöksistä (sisältäen mm. hankepäätösten lukumäärän ja rahoituksen ohjelmittain sekä ministeriön sektoripolitiikoittain) opetusministeriön raportointipohjaan.
- Päätettäessä opetusministeriön hallinnonalaan kuuluvista rakennerahasto- ja Interreg-yhteisöaloitehankkeista, joissa on kulttuurillinen ulottuvuus, on taidetoimikunnan toimialan osalta kuultava alueellista taidetoimikuntaa. Kulttuuriperintöä koskeissa asioissa on kuultava Museovirastoa tai maakuntamuseota.

3.8 Muut poikkihallinnolliset tavoitteet

Kansalaisten tietoyhteiskuntataidot

Tavoite

Kansalaisilla on omaan elämäntilanteeseensa soveltuvat tietoyhteiskuntavalmiudet.

Toimenpiteet

- Lääninhallitus laatii tietoyhteiskuntataitojen kehittämistä koskevan suunnitelman ja organisoii tuki- ja neuvontahenkilöstön koulutuksen yhteistyössä vapaan sivistystyön ja muiden aikuisoppilaitosten, kirjastojen ja kansalaisjärjestöjen tai muiden yhdistysten kanssa.

Sosiaalinen vahvistaminen ja tasa-arvoisten koulutusmahdollisuuksien turvaaminen

Tavoite

Sosiaalisesti vahvistamiseksi lisätään poikkihallinnollista ja keskeisiin aluetoimijoihin kohdettua yhteistyötä ja vaikuttavuutta alueelliset erityistarpeet huomioiden mm. oppilashuollon, järjestyksenpidon säännösmuutosten toimivuuden, erityisopetuksen ja kulttuuristen vähemmistöryhmien sekä nuorten osallisuuden vahvistamisen osalta tasa-arvoisten koulutuspalvelujen saatavuuden ja työllistämisen edistämiseksi.

Toimenpiteet

- Lääninhallituksen sivistysosasto edistää poikkihallinnollista yhteistyötä sosiaali- ja terveysosaston kanssa mm. seutukuntayhteistyössä ja oppilashuoltohenkilökunnan ja opettajien täydennyskoulutustilaisuuksissa informaation ja konsultoinnin keinoin.
- Lääninhallitus edistää mm. Euroopan sosiaalirahaston aluevaikuttavuutta vaikeasti kehitysvammaisten tai vammaisten perusopetuksen jälkeisen koulutuksen kehittämisessä maakuntien tarpeisiin.
- Lääninhallitus edistää ESR-rahoituksen suuntaamisella työyhteisöjen kehittämistä mm. vankilaopetuksen kehittämiseksi.
- Lääninhallitus edistää Nuorten osallisuushankkeen kansallisten (Oph) tavoitteiden aluetoimintaa yhteistyössä nuoriso- ja liikuntatoimen kanssa.
- Lääninhallitus osallistuu maahanmuuttajakoulutuksen kehittämiseen opetusministeriön strategiaan ja aluetoimijavastuuseen liittyen.

Terveyttä edistävä liikunta

Tavoite

Kuntien liikuntatoimen ja sosiaali- ja terveystoimen asiantuntijat toimivat yhdessä toteutettaessa kunnissa terveyttä edistävän liikunnan hankkeita.

Toimenpiteet

- Lääninhallituksen liikuntatoimi ja sosiaali- ja terveystoimi osallistuvat läänitasolla ko. toimialoista vastaavien ministeriöiden yhteistoimintaohjelmien (Terveyttä edistävän liikunnan ohjelma, Kunnossa kaiken ikää -ohjelma) toteuttamiseen.

3.9 Lääninhallituksen tulosten hyödyntäminen

Lääninhallituksen toiminta edistää hallitusohjelmassa, koulutuksen ja tutkimuksen kehittämissuunnitelmassa ja muissa periaatepäätöksissä sekä taloussuunnitteluasiakirjoissa asetettujen tavoitteiden toteutumista lääninhallituksen tehtäväalueella. Opetusministeriö käyttää erilliselvitysten tuloksia ja tilannekatsauksia lainsäädännön valmistelussa sekä valtakunnallisessa suunnittelu- ja kehittämistyössä. Lääninhallitus käyttää tuloksia omassa informaatio- ja resurssiohjauksessaan ja omissa koulutustilaisuuksissaan.

4 Toiminnan resursointi

Sivistysosaston perustoiminnan rahoitus tulee sisäasiainministeriön ja lääninhallituksen vuosittain sovitun tulossopimuksen mukaan.

Lääninhallitus osoittaa tämän sopimuksen mukaiset alueellisen taidehallinnon henkilöstöresurssit sekä riittävät toimisto- ja kokouksetilat, normaalin toimistovarustuksen sisältäen koneet (ml. tietohuolto) ja kalusteet niin hallinto henkilöstön kuin läänintaiteilijoiden osalta. Lääninhallitus laskuttaa opetusministeriötä läänintaiteilijoiden toimistotilojen osalta. Lääninhallitus huolehtii myös alueellisen taidetoimikunnan tukipalvelujen toimivuudesta.

Lääninhallitus varaa sivistysosaston tehtäviin vuonna 2006–2007 seuraavat henkilöstöresurssit, yhteensä xx.:

Koulutuksen toimialue
Kirjastotoimi
Nuorisotoimi
Liikuntatoimi
Rakennerahastoasiat, josta teknisellä tuella
Taiteen toimialue
Johto ja yleishallinto

Opetusministeriö varautuu irrottamaan lääninhallitukselle erillisiä määrärahoja liitetaulukossa 2 esitetyn mukaisesti vuonna 2006. Vuoden 2007 määrärahoista sovitaan erikseen tulossopimuksen tarkistamisen yhteydessä.

5 Tulossopimuksen seuranta ja raportointi sekä palaute

Lääninhallituksen tulosraportti ja kirjastotoimen kirjallisuusmenot toimitetaan opetusministeriölle vuosittain 15.3. mennessä.

Lääninhallituskohmainen peruspalvelujen arviointiraportti toimitetaan opetusministeriölle 15.3. mennessä. Lääninhallitukset tekevät yhteisen tiivistelmän arvioinnin keskeisistä tuloksista opetusministeriön tilinpäätöskertomusta varten 15.3. mennessä sekä koosteen peruspalvelujen arvioinnin keskeisistä tuloksista opetusministeriölle 15.5. mennessä.

Mikäli olosuhteissa tapahtuu sopimuskauden aikana muutoksia (esim. lisätehtävät, delegointi, voimavaramuutokset) sovitaan tämän sopimuksen mahdollisesta muuttamisesta erikseen.

Opetusministeriössä x.x.200x

| | |
|------------------|------------------|
| Markku Linna | xxx |
| Kansliapäällikkö | Maaherra |
| Opetusministeriö | x lääninhallitus |

Peruspalvelujen arviointisuunnitelma vuosille 2006–2007

Opetustoimi

| Arviointikohde | Tarkennus | Aika- taulu | Tulosten julkistaminen | Tieto- lähteet |
|--|---|-----------------|--|--|
| Perusopetuksen alueellinen saavutettavuus | Osuus 7-, 12- ja 13–15-vuotiaista, jotka asuvat 5 km säteellä vastaavien luokka-asteiden opetusta antavista kouluista maakunnittain | vuosit- tain | Lääninhallitusten sivistys- toimen peruspalvelujen ar- viointiraportit vuosittain 15.3 Lääninhallitusten kooste sivistystoimen peruspalve- lujen arvioinnin tuloksista 15.5. SM:n raportti | Tilasto- keskus; väestö- tiedot, paikka- tiedot |
| Perusopetuksen jälkeinen koulu- tukseen sijoittuminen | Koulutustakuun seuranta: koulutukseen hakeneiden, sijoittuneiden, hakematto- mien, ulkopuolelle jääneiden sekä lisäopetuksen aloitta- neiden osuudet peruskoulun päättäneistä maakunnittain | vuosit- tain | Lääninhallitusten sivistys- toimen peruspalvelujen arviointiraportit vuosittain 15.3 Lääninhallitusten kooste sivistystoimen peruspalve- lujen arvioinnin tuloksista 15.5. SM:n raportti | Tilasto- keskus; oppilaitos- tilastot |
| Lukion jälkeinen koulutukseen sijoittuminen ja ammatillisen perustutkinnon suorittaneiden työllistyminen ja jatko-opintoihin sijoittuminen | Koulutukseen sijoittuneiden osuudet samana vuonna yo-tutkinnon suorittaneista hakukohteen mukaan Ammatillisen perustutkinnon (ops-perusteisena) suoritta- neiden jatko-opintoihin ja työhön sijoittuminen maakunnittain | 2007 | Lääninhallitusten sivistys- toimen peruspalvelujen arviointiraportit 15.3.2008. Lääninhallitusten kooste sivistystoimen peruspalve- lujen arvioinnin tuloksista 5.5.2008 SM:n raportti | Tilasto- keskus; oppilaitos- tilastot, sijoittumis- palvelu |

Kirjastotoimi

| Arviointikohde | Tarkennus | Aika- taulu | Tulosten julkistaminen | Tieto- lähteet |
|---|--|----------------|---|---|
| Henkilöresurssien määrä ja laadun kehitys | Vuoden 2005 tilastot <ul style="list-style-type: none"> - määrä - koulutustaso - henkilöstöryhmien suhteellisen määrän muutokset | 2006 | Lääninhallitusten sivistystoimen peruspalvelujen arviointiraportit 15.3.2007 Lääninhallitusten kooste sivistystoimen peruspalvelujen arvioinnin tuloksista 15.5.2007. SM:n raportti | Tilasto- aineisto Erillinen kysely |
| Kirjastopalvelujen saatavuus, kirjastohallinnossa tapahtuneet muutokset ja toimipaikkaverkoston kehitys | Vuoden 2006 tilastot <ul style="list-style-type: none"> - toimipaikkaverkoston muutokset - vaikutus saavutettavuuteen - yhteistyön uudet muodot - yhteistyön vaikutus saatavuuteen | 2007 | Lääninhallitusten sivistystoimen peruspalvelujen arviointiraportit 15.3.2008 Lääninhallitusten kooste sivistystoimen peruspalvelujen arvioinnin tuloksista 15.5.2008. SM:n raportti | Tilasto- aineisto |

Liikuntatoimi

| Arviointikohde | Tarkennus | Aika- taulu | Tulosten julkistaminen | Tieto- lähteet |
|--|---|------------------|--|---|
| Liikuntapaikkojen käyttömaksu- politiikka | Aikuisten kunto- ja terveysliikunnassa Erityisryhmien liikunta- paikoilla | 2007 2008 | Lääninhallitusten sivistystoimen peruspalvelujen arviointiraportit 15.3. Lääninhallitusten kooste sivistystoimen peruspalvelujen arvioinnin tuloksista 15.5. SM:n raportti | Viran- omaisilta kerättävä tieto- aineisto, LIPAS -tietokanta |

Nuorisotoimi

| Arviointikohde | Tarkennus | Aika- taulu | Tulosten julkistaminen | Tieto- lähteet |
|--|-----------|-----------------|---|---------------------|
| Nuorten työpaja- toiminnan ja nuorisotyöttö- myyden kehitys | | vuosit- tain | Lääninhallitusten sivistystoimen peruspalvelujen arviointiraportit vuosittain 15.3. Lääninhallitusten kooste sivistystoimen peruspalvelujen arvioinnin tuloksista 15.5. SM:n raportti | Nuorten työpajat |

Liitetaulukko 2.

X lääninhallitukselle vuonna 2006 opetusministeriön pääluokasta osoitettavat erilliset määrärahat

| Momentti | | € |
|----------|---|---|
| 29.01.22 | Kehittämistoiminta - Kirjastotoimen kehittäminen | |
| 29.69.34 | EU:n rakennerahastojen valtion rahoitusosuus opetusministeriön osalta - Euroopan aluekehitysrahasto - Euroopan sosiaalirahasto | |
| 29.69.22 | Opetustoimen henkilöstökoulutus ja erät muut menot | |
| 29.69.34 | Valtionavustus aikuisten koulutustason kohottamisohjelmaan | |
| 29.98.50 | Veikkauksen ja raha-arpajaisten voittovarot urheilun ja liikuntakasvatuksen edistämiseen - Liikuntapaikat - Lasten ja nuorten iltapäiväkerhotoiminta/liikuntatoimi - Liikuntatoimen toimintamääräraha | |
| 29.99.50 | Veikkauksen ja raha-arpajaisten voittovarot nuorisotyön edistämiseen - Nuorisotoimen toimintamääräraha - Kansalliset nuorten työpajat - Koululaisten iltapäiväkerhotoiminta/nuorisotoimi - Nuorisotyön alueellinen kehittämismääräraha | |

**Lääninhallituksen toiminnan seurannan
tunnusluvut vuosille 2006–2007**

| | Kpl | | | Käsittelyaika | | |
|--|-------|---------|------|---------------|---------|------|
| | arvio | ennuste | | arvio | ennuste | |
| | 2005 | 2006 | 2007 | 2005 | 2006 | 2007 |
| Oikeusturva | | | | | | |
| valitukset | | | | | | |
| kantelut | | | | | | |
| lausunnot | | | | | | |
| oppilasarvioinnin oikaisupyynnot | | | | | | |
| Oppilaitosrakentaminen | | | | | | |
| rahoitussuunnitelmaehdotukset | | | | | | |
| Yhteishaku ja ohjauspalvelut | | | | | | |
| yhteishaussa hakeneet | | | | | | |
| valitut | | | | | | |
| koulutus-/tiedotustilaisuudet | | | | | | |
| toisen asteen valintaa koskevat valitukset **) | | | | | | |
| Amm. koulutus, aikuiskoulutus ja ennakointi | | | | | | |
| erillisselvitykset | | | | | | |
| Opetushenkilöstön lisäkoulutus *) | | | | | | |
| koulustilaisuudet | | | | | | |
| osallistujat | | | | | | |
| koulutettavapäivät | | | | | | |
| erillisselvitykset | | | | | | |
| Rakennerahastotoiminta | | | | | | |
| rakennerahastohankkeiden rahoituspäätös | | | | | | |
| rakennerahastohankkeiden maksatuspäätös | | | | | | |
| rahoituksen sidontaprosentti | | | | | | |
| rahoituksen maksatusprosentti | | | | | | |
| koulutus- ja tiedotustilaisuudet | | | | | | |
| varmennukset | | | | | | |
| Kirjastotoimi | | | | | | |
| kunta-arvioinnit | | | | | | |
| hankeavustushakemukset | | | | | | |
| omat avustuspäätökset | | | | | | |
| koulutuspäivät/osallistujamäärä | | | | | | |
| rahoitussuunnitelmaehdotukset | | | | | | |
| hankesuunnitelmat | | | | | | |

| | | |
|--|--|--|
| Nuorisotoimi | | |
| koululaisten iltapäiväkerhoavustukset alueelliset kehittämishankkeet | | |
| Liikuntatoimi | | |
| koulutustilaisuudet koulutustilaisuuksien osallistujat avustuspäätökset rahoitussuunnitelman toteutumisaste (%) kansainväl. yhteistyöhankkeet kansainväl. asiantuntijavaihdot | | |

* raportointi 31.8. ja 15.3.; tarkempi ohjeistus opetusministeriön kirjeessä Opetustoimen henkilöstökoulutusta koskeva suunnitelma

** toiminnan laadullinen mittari, sisältyy kohtaan oikeusturva, valitukset

Oikeusturvan seurantatiedot

Taulukko 4. Opetustoimen ratkaistut tapaukset vuosina 200x–200x

| Koulutusmuoto | Vuosi | Valitukset | Kantelut | Lausunnot | Oikaisupyynnöt |
|-------------------------------|----------------------|------------|----------|-----------|----------------|
| Esiopetus ja perusopetus | 200x 200x 200x | | | | |
| Lukiokoulutus | 200x 200x 200x | | | | |
| Ammatillinen peruskoulutus | 200x 200x 200x | | | | |
| Muut | 200x 200x 200x | | | | |

Taulukko 5. Esiopetuksen, perusopetuksen ja toisen asteen koulutuksen oppilasmäärät vuonna 200x sekä vireille tulleiden valitusten ja kanteluiden määrät maakunnittain vuonna 200x

| Maakunta | Oppilasmäärä v. 200x | | Valitukset v. 200x | | Kantelut v. 200x | |
|-----------------------|----------------------|-------|--------------------|-------|------------------|-------|
| | lkm | % | lkm | % | lkm | % |
| Maakunta 1 | | | | | | |
| Maakunta 2 | | | | | | |
| Maakunta 3 | | | | | | |
| ... | | | | | | |
| <i>Lääni yhteensä</i> | | 100 % | | 100 % | | 100 % |

Taulukko 6. Oikeusturva-asioissa yhteyttä ottaneiden sekä aiheiden määrät vuonna 200x

| Yhteydenottaja | lkm | % | Aihe | lkm | % |
|-----------------|-----|-------|------|-----|-------|
| | | | | | |
| | | | | | |
| | | | | | |
| | | | | | |
| <i>Yhteensä</i> | | 100 % | | | 100 % |

Oppilaitosrakentamisen seurantatiedot

Taulukko 7. Vuonna 200x käsitellyt valtionapuhakemukset ja hankesuunnitelmat

| Hakemus/ Suunnitelma | Yleissivistävä koulutus kpl | Ammatillinen koulutus kpl | Aikuis- koulutus kpl | Yhteensä kpl |
|---------------------------------------|-----------------------------------|---------------------------------|----------------------------|-----------------|
| Valtionapuhakemus Hankesuunnitelma | | | | |

Taulukko 8. Vuosille 200x–200x rahoitussuunnitelmaan ehdotetut hankkeet, lääninhallituksen rahoitussuunnitelmaesitys opetusministeriölle ja opetusministeriön rahoitussuunnitelma¹⁾

| Koulutusaste | Maakunta | Lääninhallitukselle ehdotetut hankkeet | | | Lääninhallituksen rahoitussuunni- telmaesitys | | | Opetusministeriön vahvistama rahoi- tussuunnitelma | | |
|----------------------------|------------|--|--------------------|-----|---|--------------------|-----|--|--------------------|-----|
| | | Kok. kust. M€ | Vo- tarve M€ | Kpl | Kok. kust. M€ | Vo- tarve M€ | Kpl | Kok. kust. M€ | Vo- tarve M€ | Kpl |
| Yleissivistävä koulutus | Maakunta 1 | | | | | | | | | |
| | Maakunta 2 | | | | | | | | | |
| | ... | | | | | | | | | |
| | Yhteensä | | | | | | | | | |
| Ammatillinen koulutus | Maakunta 1 | | | | | | | | | |
| | Maakunta 2 | | | | | | | | | |
| | ... | | | | | | | | | |
| | Yhteensä | | | | | | | | | |
| Aikuis- koulutus | Maakunta 1 | | | | | | | | | |
| | Maakunta 2 | | | | | | | | | |
| | ... | | | | | | | | | |
| | Yhteensä | | | | | | | | | |
| Yhteensä v. 200x–200x | | | | | | | | | | |

¹⁾ Vastaava taulukko myös kahdelta aikaisemmalta vuodelta.

Taulukko 9. Vuonna 200x annetun informaatio-ohjauksen määrä ja laatu

| Järjestetyt koulutustilaisuudet kpl | Kunta/oppilaitos- käynnit kpl | Hankeneuvottelut lääninhallituksessa kpl | Puhelin ja sähköpostineuvonta kpl |
|---|-------------------------------------|--|---|
| | | | |

Yhteishakupalvelujen seurantatiedot

Taulukko 10. Koulutukseen hakeneet ja valitut vuosina 200x–200x

| Koulutusmuoto | Maakunta | Koulutukseen hakeneet | | | Koulutukseen valitut | | |
|------------------------------|------------------------|-----------------------|------|------|----------------------|------|------|
| | | 200x | 200x | 200x | 200x | 200x | 200x |
| Ammatillinen koulutus | Maakunta 1 | | | | | | |
| | Maakunta 2 | | | | | | |
| | ... | | | | | | |
| | <i>Lääni yhteensä</i> | | | | | | |
| Lukio | Maakunta 1 | | | | | | |
| | Maakunta 2 | | | | | | |
| | ... | | | | | | |
| | <i>Lääni yhteensä</i> | | | | | | |
| Muu koulutus | Maakunta 1 | | | | | | |
| | Maakunta 2 | | | | | | |
| | ... | | | | | | |
| | <i>Lääni yhteensä</i> | | | | | | |
| | <i>Kaikki yhteensä</i> | | | | | | |

Taulukko 11. Yhteishakuun ja valintoihin liittyvien koulutus- ja tiedotustilaisuuksien määrät ja osallistujamäärät vuosina 200x–200x

| Maakunta | Vuosi | Tilaisuuksien määrät | Osallistujamäärät |
|-------------------|-------|----------------------|-------------------|
| Maakunta 1 | 200x | | |
| | 200x | | |
| | 200x | | |
| Maakunta 2 | 200x | | |
| | 200x | | |
| | 200x | | |
| Maakunta 3 | 200x | | |
| | 200x | | |
| | 200x | | |
| ... | | | |
| <i>Lääni</i> | 200x | | |
| <i>yhteensä</i> | 200x | | |
| | 200x | | |

Opetushenkilöstön lisäkoulutuksen seurantatiedot

Taulukko 12. Opetushenkilöstön lisäkoulutustilaisuuksien, koulutuspäivien ja koulutukseen osallistuneiden määrät vuonna 200x painoalueittain ¹⁾

| Koulutus- poliittinen painoalue | Koulutus- tilaisuudet kpl pv | Osallistujat | | | | | | | |
|---------------------------------------|------------------------------------|------------------|-------|-----------------------------|----------------------------------|---------------------------|--------------------------|--------------------------|-----------------------------|
| | | perus- opetus | lukio | ammatill. toinen aste | ammatill. aikuis- koulutus | vapaa sivistys- työ | opetus- hal- linto | osallis- tuvia muu | koulu- tettava yht pv |
| Koulutuspoliittinen painoalue 1 | | | | | | | | | |
| Koulutuspoliittinen painoalue 2 | | | | | | | | | |
| Koulutuspoliittinen painoalue 3 | | | | | | | | | |
| ... | | | | | | | | | |
| <i>Kaikki yhteensä</i> | | | | | | | | | |

¹⁾ Lääninhallitukset tuottavat tietoa opetusministeriölle koulutuspoliittisesti merkittävien painoalueiden määrällisestä ja laadullisesta toteutumisesta 30.6. ja 31.12. tilanteen mukaisesti (raportointi 31.8. ja 28.2. mennessä). Tarkempi ohjeistus opetusministeriön kirjeessä Opetustoimen henkilöstökoulutusta koskeva suunnitelma.

Taulukko 13. Opetushenkilöstön lisäkoulutuksen osallistujamäärät vuosina 200x–200x koulutuspoliittisten painoalueiden mukaan

| Koulutuspoliittinen painoalue | Osallistujamäärä | | |
|----------------------------------|------------------|------------|------------|
| | Vuosi 200x | Vuosi 200x | Vuosi 200x |
| Koulutuspoliittinen painoalue 1 | | | |
| Koulutuspoliittinen painoalue 2 | | | |
| Koulutuspoliittinen painoalue 3 | | | |
| Koulutuspoliittinen painoalue 4 | | | |
| ... | | | |
| ... | | | |
| <i>Kaikki yhteensä</i> | | | |

Kirjastotoimen seurantatiedot

Kirjastotoimen alueindikaattorit vuonna 200x

| | Vuosi | Maakunta 1 | Maakunta 2 | ... | Lääni yht. |
|---|----------------------|------------|------------|-----|------------|
| Kirjastojen toimintakulut euroa/asukas | 200x 200x 200x | | | | |
| Henkilötyövuodet/ 1 000 asukasta | 200x 200x 200x | | | | |
| Kirjahankinnat kpl/1 000 asukasta | 200x 200x 200x | | | | |
| Muun aineiston hankinta kpl/1 000 asukasta | 200x 200x 200x | | | | |
| Lainoja/asukas | 200x 200x 200x | | | | |
| Fyysisiä käyntejä/asukas | 200x 200x 200x | | | | |
| Sähköinen asiointi/asukas | 200x 200x 200x | | | | |

Liikuntatoimen seurantatiedot

Taulukko 15. Lääninhallituksen avustuspäätökset liikuntapaikkojen perustamiskustannuksiin

| Liikuntapaikat | Hakemuksia | | Myöntöjä | |
|-------------------------------------|------------|-------------|----------|------------|
| | kpl | kok. kust.€ | kpl/% | kok.kust.€ |
| kokonaiskustannukset ≤ 700 000 € | | | | |

Taulukko 16. Liikuntapaikkojen rahoitussuunnitelman hankekäsittely

| | Lääninhallitukselle esitetyt hankkeet | | Lääninhallituksen kiireellisyysjärjestykseen asettamatt hankkeet | | Opetusministeriön vahvistama rahoitussuunnitelma | |
|---|---|------------|--|------------|--|------------|
| | Kpl | Kok.kust.€ | Kpl | Kok.kust.€ | Kpl | Kok.kust.€ |
| Liikuntapaikat kokonaiskustannukset ≤ 700 000 € | | | | | | |



OPETUSMINISTERIÖ

Undervisningsministeriet

MINISTRY OF EDUCATION

Ministère de l'Éducation

ISBN 952-485-007-9

ISBN 952-485-008-7 (PDF)

ISSN 1458-8102

Julkaisumyynti:

Yliopistopaino
PL 4 (Vuorikatu 3)
00014 Helsingin Yliopisto
puhelin (09) 7010 2363
faksi (09) 7010 2374
books@yopaino.helsinki.fi
www.yliopistopaino.helsinki.fi

Bokförsäljning:

Universitetstryckeriet
PB 4 (Berggatan 3)
00014 Helsingfors Universitet
telefon (09) 7010 2363
fax (09) 7010 2374
books@yopaino.helsinki.fi
www.yliopistopaino.helsinki.fi